

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština – Assembly

Zakon br. 05/L-021

O ZAŠTITI OD DISKRIMINACIJE

Skupština Republike Kosova,

Na osnovu člana 65 (1) Ustava Republike Kosova,

Usvaja:

ZAKON O ZAŠTITI OD DISKRIMINACIJE

POGLAVLJE I
OPŠTE ODREDBE

Član 1.
Cilj

1. Cilj ovog zakona je uspostavljanje jednog opšteg okvira za sprečavanje i borbu protiv diskriminacije po osnovu nacionalnosti ili veze sa nekom zajednicom društvenog ili nacionalnog porekla, rase, etničke pripadnosti, boje kože, rođenja, porekla, pola, rodne pripadnosti, rodnog identiteta, seksualnog opredeljenja, jezika, državljanstva, religije i verskih ubeđenja, političke pripadnosti, političkog ili drugog mišljenja, socijalnog ili ličnog stanja, starosnog doba, porodičnog ili bračnog statusa, trudnoće, porodiljstva, imovinskog stanja, zdravstvenog stanja, ograničene sposobnosti, genetskog nasledstva ili na drugoj osnovi, u cilju sprovođenja principa jednakog tretmana.

2. Ovaj zakon je u skladu sa Direktivom Saveta EU br. 2000/43/EC od 29. juna 2000. godine o „ sprovođenju principa jednakog postupanja bez obzira na rasno ili etničko poreklo, Direktivom Saveta EU br. 2000/78/EC od 27. novembra 2000. čime se stvara opšti okvir za jednako postupanje prilikom zapošljavanja i bavljenju profesiom, Direktivom Saveta EU br. 2004/113/EC od 13. decembra 2004. o primeni principa ravnopravnog tretmana muškaraca i

žena pri snabdevanju robom i uslugama Saveta evropske unije, kao i Direktivom br. 2006/54/EC Evropskog parlamenta i Saveta, od 5. jula 2006. o sprovođenju principa jednakih mogućnosti i jednakog tretmana muškaraca i žena po pitanju zapošljavanja i izbora struke, (amandmandovana) Evropskog parlamenta i Saveta evropske zajednice.

Član 2. Delokrug

1. Ovaj zakon se sprovodi za sve aktivnosti ili neaktivnosti, svih lokalnih i državnih institucija, fizičkih i pravnih lica, javnog i privatnog sektora, koji su kršili, krše ili mogu kršiti prava bilo kog lica ili fizičkih ili pravnih lica, u svim oblastima života, a posebno kada se bave:

1.1. uslovima za pristup zapošljavanju, samozapošljavanju i zapošljavanju u struci, uključujući ovde i uslove zapošljavanja, kriterijume odabiranja, bez obzira na aktivnost u svim nivoima stručne hijerarhije, uključujući i unapređenja;

1.2. pristupom svim vrstama i nivoima stručne orijentacije, stručnim obukama, stručnim unapređenim obukama i prekvalifikacijama, uključujući i iskustvo praktičnog rada;

1.3. uslovima zapošljavanja i uslovima rada, uključujući razrešenje, raskid ugovora i prestanak plaćanja;

1.4. članstvom i/ili uključivanjem u organizacijama radnika ili poslodavaca, ili bilo kojom drugom organizacijom čiji se članovi bave određenom profesijom, uključujući i beneficije koje se omogućuju od strane sličnih organizacija;

1.5. socijalnom zaštitom, uključujući i šemu socijalne pomoći, socijalnog osiguranja i zdravstvenu zaštitu;

1.6. socijalnim beneficijama;

1.7. socijalnim olakšicama, uključujući ali ne ograničavajući se na humanitarnu pomoć;

1.8. obrazovanjem;

1.9. pristupom stanovanju koje je na raspolaganju javnosti, kao i pristupom ostalim formama imovine (nepokretne i pokretne imovine);

1.10. pristupom i snabdevanjem materijalnim dobrima i uslugama koje su dostupne javnosti;

1.11. pravednim i ravnopravnim tretmanom pred sudovima i svim ostalim organima koji administriraju pravosudnim organima;

1.12. pristupom i učešću u nauci, sportu, umetničkom i kulturnom stvaralaštvu;

- 1.13. ličnom bezbednošću;
- 1.14. učešćem u javnim pitanjima, uključujući i pravo na biranje i da budu birani;
- 1.15. pristupom javnim mestima i
- 1.16. bilo kojim pravom predviđenom važećim zakonodavstvom.

Član 3. Pojam diskriminacije

1. Princip jednakog tretmana znači da neće biti nikakve neposredne ili posredne diskriminacije, u pogledu bilo kojeg navedenog osnova koji je određen u članu jedan (1) ovog zakona.

2. Diskriminacija znači svako razlikovanje, isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti, na bilo kom osnovu navedenom u članu jedan (1) ovog zakona, koji ima za cilj ili efekat da obezvređi ili ugrozi priznavanje, uživanje ili obavljanje , osnovnih ljudskih prava i sloboda koja su priznata Ustavom Republike Kosova i važećim zakonodavstvom u Republici Kosovu.

član 4. Vrste nejednakog tretmana

1. Vrste nejednakog tretmana su sledeće:

1.1. **Neposredna diskriminacija** - kada se neko lice tretira na manje povoljan način, nego što se tretira ili je bilo tretirano ili će biti tretirano neko drugo lice u uporedivoj situaciji po jednom ili više osnova propisanih u članu (1) ovog zakona ;

1.2. **Posredna diskriminacija** - kada neka naizgled nepristrasna odredba, kriterijum ili praksa stavlja, stavila je ili će staviti lice u neravnopravan položaj u odnosu na druge, prema jednom ili više razloga navedenih u članu jedan (1) ovog zakona, osim ako se takva odredba, kriterijum ili praksa može objektivno opravdati legitimnim ciljem a sredstva za postizanje tog cilja su primerena i nužna;

1.3. **Uznemiravanje** - diskriminacija kada jedno nepoželjno ponašanje (koje obuhvata ali se ne ograničava na nepoželjno seksualno i/ili psihološko ponašanje) , koje ima za cilj ili kao posledicu kršenje dostojanstva osobe i stvaranje zastrašujućeg, neprijateljskog, degradirajućeg, ponižavajućeg ili uvredljivog okruženja, po osnovama propisanih u članu jedan (1) ovog zakona,

1.4. **Izazivanje diskriminacije** - smatra se diskriminacijom po osnovama utvrdjenih u članu jedan (1) ovog zakona i obuhvata svako promovisanje mržnje kada se to radi namerno.

1.5. **Viktimizacija** je diskriminacija po osnovu navedenih u članu jedan (1) ovog zakona, a javlja se kada osoba doživljava nepovoljno tretiranje ili štetne posledice kao reakcija na žaljenje ili ne žaljenje (započet postupak) ili radnji u cilju realizacije principa jednakog tretmana, ili u slučajevima kada takvo lice pruži informacije, dokaz ili pomoć u vezi sa žalbenim postupkom u slučaju diskriminacije;

1.6. **Segregacija** - sa smatra diskriminacija po osnovu člana jedan (1) ovog zakona, koji obuhvata zaštitu svakog lica koje ne učestvuje u nekoj žalbi diskriminacije a za koga se misli da je to izvršio, koja se desila u slučajevima kada se jedno ili nekoliko lica izdvaja od drugih preko fizičkih lica, pravnih lica, ili kombinacijom oba, iz javnog, privatnog ili oba sektora, i takvo izdvajanje se vrši po jednom od osnova utvrđenom u članu 1. ovog zakona;

1.7. **Diskriminacija na osnovu asociranja** – smatra se diskriminacija u smislu člana 1. ovog zakona, etiketiranje lica koja ne pripadaju određenoj grupi ali su treća lica koja se asociraju sa tim grupama.

1.8. **Nedavanje razumnog smeštaja/adaptacije osobama sa ograničenim sposobnostima, u skladu sa njihovim specifičnim potrebama** - smatra se diskriminacija u smislu člana 1. ovog zakona, osim kada to predstavlja neopravdano opterećenje osobi koja je dužna da to obezbedi, nije u suprotnosti sa važećim zakonima, uzimajući u obzir u tu svrhu ,takve faktore kao korišćenje raspoloživih javnih izvora, učešće u javnom i društvenom životu i garantovanje pristupa radnom mestu i odgovarajuće uslove rada.

1.9. **Diskriminacija na osnovu percepcije** – se smatra diskriminacijom na osnovu člana jedan (1) ovog zakona, stavljanje u objektiv, ne lica koja pripadaju određenoj grupi, već trećih lica za koja se smatra da pripadaju grupi;

1.10 **Višestruka diskriminacija** se javlja kada je diskriminacija zasnovana na bilo kojoj kombinaciji po osnovama koje uređuje ovaj zakon. Višestruka diskriminacija i višestruka osnova se tumači u skladu sa okolnostima

2. Kršenje principa jednakog tretmana po osnovama navedenim u članu jedan (1) ovog zakona se smatra diskriminacijom.

Član 5. Teški oblici diskriminacije

Diskriminatorско ponašanje koje je motivisano sa više od jednog osnova ili koje je izvršeno više od jedan put, ili koje je trajalo duži vremenski period ili je imalo posledice koje su posebno štetne po žrtvu, smatra se teškim oblikom diskriminacije.

Član 6. **Različiti zakonski tretman**

Bez obzira na čl. 3. i 4. ovog zakona, diskriminacijom se ne smatra razlika u tretiranju koja se zasniva na datim razlikama u članu 1. ovog zakona, ali koja kao takva predstavlja realnu i propisanu karakteristiku prilikom zapošljavanja, bilo zbog prirode stručnih aktivnosti ili samog konteksta na koje se vrše određeni stručni poslovi, ukoliko su ta odredba, kriterijum ili praksa opravdani legitimnim ciljem i postoji jedan razuman odnos srazmere između korišćenih sredstava i željenog cilja.

Član 7. **Afirmativne radnje**

1. Afirmativne radnje predstavljaju preduzete mere u cilju sprečavanja ili neadekvatnog nadoknađivanja ugroženih grupa ili osoba u vezi sa nekom od osnova utvrđenih u članu 1. ovog zakona.

2. Afirmativne radnje, mogu se sprovoditi, uključujući ali ne ograničavajući se na slučajevima:

2.1. ciljana grupa treba biti nedovoljno zastupljena u odgovarajućoj poziciji;

2.2. kandidat nedovoljno zastupljene grupe treba da ima iste kvalifikacije sa onima njegovog/njenog protivkandidata što se tiče pogodnosti, sposobnosti i profesionalne performanse;

2.3. aplikacija svakog kandidata podleže objektivnom procenjivanju koji treba da uzima u obzir sve kriterijume koji su karakteristični za svakog pojedinačnog kandidata;

2.4. Davanje prioriteta kandidatu nedovoljno zastupljene grupe ne može biti automatsko i bez uslovno, ali se može ignorisati ukoliko specifični razlozi jednog pojedinačnog kandidata mogu ići u njegov/njen prilog.

3. Afirmativni postupci se ne smatraju diskriminacijom u smilju ovog zakona i sprovode se samo dok se ne postigne cilj za koji su postavljene ove mere.

Član 8. **Odgovornosti institucija Republike Kosova**

Sve institucije treba da deluju u skladu sa principima ovog zakona tokom obavljanja svojih obaveza i tokom izrade politika i zakonodavstva.

Član 9. Ombudsman

1. Ombudsman je državna institucija koja promovira i štiti ljudska prava. Ombudsman se bavi pitanjima koja se odnose na diskriminaciju prema odgovarajućem zakonu o ombudsmanu.

2. Ombudsman ima sledeće nadležnosti:

2.1. prima i istražuje žalbe osoba, posreduje, daje mišljenja i preporuke za konkretne slučajeve diskriminacije;

2.2. pruža pomoć žrtvama diskriminacije u podnošenju žalbi protiv diskriminacije i pruža potrebne informacije licima koja su podnela žalbu u vezi sa njihovim pravima, obavezama i mogućnostima suda, kao i o drugim sredstvima zaštite;

2.3. ombudsman je ovlašćen da istražuje ili deluje povodom bilo koje žalbe ili samoinicijativno (ex-officio) kada postoji osnova za sumnju da postoji diskriminacija od strane subjekata javnog sektora;

2.4. obraća se istražnim i tužilačkim organima direktno sa zahtevom u cilju pokretanja istraživanja za prekršaje i krivična dela, i zahteva pokretanje primenjivih disciplinskih postupaka;

2.5. informiše javnost o slučajevima diskriminacije i preduzima mere za promovisanje ravnopravnosti, ljudskih prava i ne diskriminacije;

2.6. prati sprovođenje ovog zakona i inicira izmene odredaba za sprovođenje i unapređenje zaštite od diskriminacije;

2.7. daje savete, uputstva i podršku, subjektima javnog i privatnog sektora o najboljim praksama u promovisanju ravnopravnosti, prilagođavanje različitosti i sprečavanju diskriminacije na osnovu odgovarajućeg zakona o ravnopravnosti polova i ovim zakonom. i daje preporuke za preuzimanje mera za promovisanje jednakosti, prilagođavanje prema različitosti i / ili borbu protiv diskriminacije;

2.8. pruža savete, podršku i smernice nevladinim organizacijama i socijalnim partnerima o dobrim i efikasnim praksama u borbi protiv diskriminacije i promovisanje jednakosti, posebno organizacijama koje se bave pitanjima ravnopravnosti i nediskriminacije;

2.9. daje mišljenje o nacrtima normativnih akata o zaštiti od diskriminacije;

2.10. prikuplja statističke i ostale podatke, realizuje studije, istraživanja i obuke, u vezi sa diskriminacijom;

2.11. saraduje sa socijalnim partnerima, nevladinim organizacijama koje se bave promovisanjem i zaštitom ljudskih prava, relevantnim mehanizmima drugih zemalja

koje se bave promovisanjem i zaštitom ljudskih prava, kao i institucijama i registrovanim verskim zajednicama na Kosovu;

2.12. predstavlja najmanje godišnji izveštaj Skupštini Republike Kosovo za sprovođenje ovog zakona i isto tako može izraditi posebne izveštaje za njegovo sprovođenje;

2.13. narodni advokat se može pojaviti u svojstvu prijatelja suda (*amicus curiae*) u sudskim procesima koji se odnose na pitanja ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije;

2.14 . može da izradi kodekse dobrih praksa za borbu protiv diskriminacije i za promovisanje jednakosti, koji mogu da se koriste kao referentna tačka u slučajevima diskriminacije.

Član 10.

Promovisanje i saradnja za unapređenje ljudskih prava

1. Kancelarija za dobro upravljanje, u okviru Kancelarije premijera, za sprovođenje ovog zakona, odgovorna je za:

1.1. pružanje saveta Vladi, po pitanju zaštite od diskriminacije i promovisanje ravnopravnosti;

1.2. nadziranje sprovođenje preporuka Ombudsmana;

1.3. izrađivanje politike, strategije i akcione planove po pitanju zaštite od diskriminacije;

1.4. davanje mišljenja o nacrtima zakona koje je pripremila Vlada u skladu sa standardima ljudskih prava koji su na snazi i praksama dobrog upravljanja, u saradnji sa resornom Pravnom kancelarijom Kancelarije premijera, savetuje i daje preporuke premijeru i odgovarajućim ministarstvima u skladu sa okolnostima;

1.5. prikupljanje statističke i druge podatke, formira baze podataka o ključnim osetljivim grupama, realizuje studije, istraživanja i obuke, po pitanjima koje se odnose na zaštitu od diskriminacije;

1.6. saraduje sa relevantnim telima vlada drugih zemalja, kao i međunarodnim organizacijama, po pitanju zaštite od diskriminacije i

1.7. podnosi izveštaj svake godine u Vladi Republike Kosova za sprovođenje ovog zakona, takodje, može izraditi posebne izveštaje o njegovom sprovođenju;

1.8. saraduje i podržava ostale institucije Republike Kosova za izradu i implementaciju akcionih planova za ravnopravnost i ne-diiskriminaciju, integraciju ravnopravnosti i inicijativa za promovisanje ravnopravnosti i borbu protiv diskriminacije.

2. Vlada uspostavlja saradnju sa nevladinim organizacijama koje su zainteresovane da doprinose zaštiti od diskriminacije sa posebnim naglaskom na promovisanje principa jednakog tretiranja.

Član 11.
**Institucionalni mehanizmi za zaštitu od diskriminacije
u ministarstvima i opštinama**

1. Sva ministarstva i opštine su obavezne da odrede jedinicu ili relevantnog službenika za koordinaciju implementaciju ovog zakona.

2. Vlada, na predlog Kancelarije za dobro upravljanje, podzakonskim aktom utvrđuje način koordinacije, izveštavanja i saradivanja sa Kancelarijom za dobro upravljanje, institucionalnih mehanizama za zaštitu od diskriminacije.

POGLAVLJE III
POSTUPAK U NADLEŽNIM ORGANIMA

Član 12.
Žalbe protiv diskriminacije pred Ombudsmanom (zaštitnik građana)

1. Svako lice ili grupa lica može podneti žalbu pred ombudsmanom u vezi diskriminatornog ponašanja po osnovama propisanim u članu prvom (1) ovog zakona.

2. Podnošenje i razmatranje žalbi protiv diskriminacije od strane ombudsmana se obavlja u skladu sa specifikovanim procedurama u odgovarajućeg Zakona o ombudsmanu.

3. Podnošenje žalbe ombudsmanu nije uslov za pokretanje tužbe i ne predstavlja prepreku za oštećeno lice da se obrati sudu ili organima krivičnog gonjenja.

4. Udruženja, organizacije ili drugi pravni subjekti mogu pokrenuti ili podržati žalbe u ime podnosilaca, nakon dobijanja njihove saglasnosti, za vođenje postupka pred ombudsmanom.

Član 13.
Tužbe za nesporazume diskriminacije

1. Svako lice ili grupa lica koje se žale da su bile diskriminisane po osnovama propisanim u članu prvom (1) ovog zakona mogu pokrenuti tužbu pred nadležnim sudom.

2. Udruženja, organizacije ili drugi pravni subjekti mogu pokrenuti ili podržati pravne postupke u ime podnosilaca, nakon dobijanja njihove saglasnosti, za održavanje upravnih ili sudskih postupaka predviđenih za sprovođenje obaveza iz ovog zakona.

Član 14. **Postupak pred sudom**

1. Jedno lice ili grupa lica koji se žale na diskriminaciju, po osnovama određenim u članu prvom (1.) ovoga zakona, podnose tužbu nadležnom sudu.
2. Za nerezidentna lica, bez obzira da li su privremena ili stalna, nadležni sud je Osnovni sud u Prištini.
3. Subjekti imaju mogućnost da podnesu tužbu za diskriminaciju, u skladu sa ovim zakonom, najkasnije pet (5) godine o dana kada je oštećeni saznao za kršenje.
4. Podnosilac tužbe može braniti svoj slučaj diskriminacije i upotrebom bilo kakvih legitimnih dokaza i metoda, uključujući ali ne ograničavajući se na statističke podatke koji mogu dokazati diskriminatorno ponašanje, obuhvatajući i statističke podatke

Član 15. **Odgovornost**

1. Svako delo koje jedno lice počinji, tokom radnog odnosa, za svaki slučaj pokrenut prema ovom zakonu tretira se za ciljeve ovog zakona, kao da je počinio poslodavac lica, bez obzira da li je počinjen sa ili bez saznanja ili odobrenja poslodavca.
2. U slučaju pokrenutom na osnovu ovog zakona protiv poslodavca za delo za koje se tvrdi da je počinio zaposleni poslodavca, odbrana za poslodavca će biti dokazivanje da je poslodavac preduzeo opravdane i praktične korake kako bi zaposleni bio sprečen da učini takvu radnju ili da učini takve radnje.

Član 16. **Mere u parničnom postupku**

1. Svako lice koje tvrdi da je žrtva diskriminacije, prema odredbama člana prvog (1.) ovog zakona, ima pravo da pokrene tužbu protiv tuženog i preduzme sve pravne mere pri nadležnom sudu.
2. Nakon što dobije relevantne dokaze i argumente, sud utvrđuje da li je tuženi prema tužiocu počinio diskriminatorne radnje ili ne. Sud može odlučiti sledeće:
 - 2.1. da zabrani tuženom činjenje diskriminatornih radnji koje krše ili mogu prekršiti pravo tužioca, ili da naloži tuženom da eliminiše sva diskriminatorne radnje protiv tužioca;
 - 2.2. da nadoknadi materijalnu ili nematerijalnu štetu prouzrokovanu kršenjem prava zaštićenih ovim zakonom, prema tužbi za obeštećenje;

- 2.3. naloži privremene mere u saglasnosti sa odredbama odgovarajućeg zakona o parničnom postupku (ukoliko je tužilac pouzdano dokazao da je njegovo/njeno pravo na jednako postupanje prekršeno i da li je nalaganje mere neophodno u cilju eliminisanja opasnosti od nepopravljive štete, a posebno za veća kršenja prava na jednako postupanje ili u cilju sprečavanja nasilja);
- 2.4. naloži kraći vremenski rok za izvršenje, nego što je propisano odgovarajućim zakonom o izvršnom postupku;
- 2.5. u medijima objavi sudsku odluku, kojom se potvrđuje kršenje prava na jednako postupanje.
3. Nezadovoljna strana može da uloži žalbu protiv odluke prvog stepena u roku od sedam (7) dana pred Apelacionim sudom, prema odgovarajućem zakonu o parničnom postupku.
4. Zahtevi iz stava prvog (1.) ovog člana se mogu podneti zajedno sa zahtevima za zaštitu drugih prava, o kojima se odluči u parničnom postupku, ukoliko su svi zahtevi međusobno povezani i ukoliko isti sud ima predmetnu nadležnost nad njima, bez obzira da li je za te zahteve utvrđeno donošenje odluke u opštem ili posebnom parničnom postupku.
5. Sud, tokom donošenja odluke o visini obeštećenja primenjuje odgovarajući zakon o obligacionim odnosima, dok u slučaju izvršenja pravosnažne odluke primenjuje odredbe odgovarajućeg zakona o izvršnom postupku.
6. Obeštećenje, između ostalog, obuhvata ispravljanje zakonskih povreda i njihovih posledica kroz vraćanje na pređašnje stanje, odgovarajuću odštetu za materijalnu kao i nematerijalnu štetu ili kroz druge prikladne mere.
7. Tokom određivanja visine obeštećenja za nematerijalnu štetu, sud treba imati u vidu da li pitanje obuhvata teške oblike diskriminacije.
8. Sud tokom primene ovog zakona na prikladan način primenjuje odgovarajući zakon o parničnom postupku.
9. Sudski postupci u slučajevima diskriminacije se trebaju obraditi po hitnom postupku.

Član 17.

Slučajevi diskriminacije koji predstavljaju krivično delo

Povrede odredaba ovog zakona, u slučajevima kada predstavljaju krivično delo su kažnjive prema odredbama Krivičnog zakonika Republike Kosova.

Član 18.
Slučajevi diskriminacije koji dotiču grupe lica

1. Slučajevi diskriminacije koji dotiču grupe lica se mogu pokrenuti kroz grupno delovanje u njihovo ime od strane nevladine organizacije ili Ombudsmana, u takvim slučajevima nije potrebna saglasnost pripadnika grupe.

2. Ove zakonske radnje se podnose nadležnom sud, uz sledeće zahteve:

2.1. da odluči da je takvo ponašanje prekršilo pravo na jednako postupanje u odnosu na pripadnike grupe;

2.2. da zabrani preduzimanje radnji koje krše ili mogu prekršiti pravo na jednako postupanje ili da izvrše radnje koje eliminišu diskriminaciju ili posledice iste u odnosu na pripadnike grupe;

2.3. da objavi u medijima odluku kojom se utvrđuje kršenje prava na jednako postupanje uz troškove tuženog.

3. U ovim postupcima sud odlučuje prema stavu drugom (2) ovog člana i ne može se potraživati nadoknada štete, ali na osnovu presude u slučaju grupnog delovanja, lica koja pripadaju navedenoj grupi mogu pokrenuti tužbu i zahtevati nadoknadu štete.

Član 19.
Opravdano raspoređivanje lica sa ograničenim sposobnostima u zaposlenju

1. U cilju garantovanja načela jednakog postupanja u odnosu na lica sa ograničenim sposobnostima, treba se obezbediti opravdano raspoređivanje lica sa ograničenim sposobnostima u zaposlenju.

2. Poslodavci trebaju preduzeti odgovarajuće mere kada je neophodno u posebnim slučajevima kako bi se licu ograničene sposobnosti omogućio pristup, učešće ili napredovanje u zaposlenju, obuci, osim ukoliko ova mera ne predstavlja neproporcionalno opterećenje za poslodavca.

Član 20.
Teret dokazivanja

1. Kada lica koja smatraju da načelo jednakog postupanja nije primenjeno prema njima iznesu dokaze pred upravnim organom ili nadležnim sudom, iz kojih se može pretpostaviti da je postojala posredna ili neposredna diskriminacija,

2. Teret dokazivanja pada na tuženu stranu, koja treba da dokaže da nije postojalo kršenje načela jednakog postupanja.

2. Stav jedan (1) ovog člana ne primenjuje se u krivičnom postupku ni u prekršajnom postupku

3.

Član 21. Postupak posredovanja ili pomirenja

Svaki postupak posredovanja ili pomirenja, koji je propisan zakonodavstvom na snazi, se može iskoristiti prema izboru podnosioca zahteva kako bi se odgovorilo na kršenja na osnovu ovog zakona.

Član 22. Javni ugovor

1. Organ koji proglašava dobitnika treba proglasiti nevažećim javni ugovor javnog organa u onim slučajevima kada je navedeni ugovarač prekršio neku od odredbi ovog zakona.
2. Svaka odredba javnog ugovora, koja je u suprotnosti sa načelom jednakog postupanja prema ovom zakonu, stavlja se van snage.
3. Svaka odredba u suprotnosti sa načelom jednakog postupanja, koja je uključena u ugovore ili pojedinačne ili kolektivne sporazume, interna pravila sporazuma, pravila koja uređuju profitabilna ili neprofitabilna udruženja i pravila koja uređuju organizacije poslodavaca, radnika i nezavisnih profesija, jesu ili se mogu proglasiti nevažećim ili se trebaju promeniti.

Član 23. Prekršajne odredbe

1. Novčana kazna od četiristotine (400) do šeststotine (600) evra se izriče za prekršaj svakom fizičkom licu koje vrši poziva na ili podstiče diskriminaciju i pomaže u diskriminatornim radnjama prema diskriminatornim osnovama propisanim u članu jedan (1) ovog zakona.
2. Novčana kazna u iznosu od hiljadupedeset (1050) do hiljadutristapedeset (1350) evra se izriče pravnom licu koje tokom vršenja njegove delatnosti, vrši, poziva ili podstiče na diskriminaciji i pomaže diskriminatornu delatnost, po osnovama propisanim u članu jedan (1) ovog zakona.
3. Novčana kazna od sedamstopedeset (750) do hiljadupedeset (1050) evra se izriče za prekršaj, iz stava prvog (1.) ovog člana, nadležnoj osobi pravnog lica, državne ili lokalne institucije ili organu sa javnim ovlašćenjima, ili pojedincu koji u obliku registrovane profesije obavlja određenu delatnost. koja predstavlja diskriminaciju po osnovama propisanim u članu jedan (1) ovog zakona.
4. Novčana kazna od četristopedeset (450) do sedamstopedeset (750) evra se izriče za prekršaj svakom licu koje sakriva činjenice ili informacije koje traži administrativni organ li nadležni sud.

5. Novčana kazna od hiljadupedeset (1050) do hiljadutristapedest (1350) evra se izriče za prekršaj svakom licu koje ne sprovodi sudsku odluku o diskriminaciji po osnovama propisanim u članu jedan (1) ovog zakona.

6. Novčana kazna od četrstopedeset (450) do sedamstopedeset (750) evra se izriče za prekršaj svakome ko krši dostojanstvo određenog lica ili za stvaranje, pristup ili primenu pretećeg, neprijateljskog, ponižavajućeg ili zastrašujućeg ambijenta.

7. Novčana kazna od četrstopedeset (450) do sedamstopedeset (750) evra se izriče za prekršaj svakome ko će dovesti u neugodan položaj lice koje je prijavilo diskriminaciju ili na bilo koji drugi način je učestvovalo u aktivnostima diskriminacije.

8. Novčana kazna od četrstopedeset (450) do sedamstopedeset (750) evra svakome koji će namerno dovesti u neugodan položaj lice koje je bilo svedok u diskriminirajućoj radnji ili je odbilo sprovođenje odluke za diskriminatorno ponašanje.

9. Prikupljena sredstva od kazni uplaćuju se u Budžet Republike Kosova.

Član 24. Individualna odgovornost

Svako lice je odgovorno na osnovu odredaba ovog zakona, kada je svojim delima ili ne delima izvršilo diskriminirajuće delo u smislu ovog zakona. Individualna odgovornost ne isključuje odgovornost državnih institucija ili privatnog pravnog lica.

POGLAVLJE IV PRELAZNE I KONAČNE ODREDBE

Član 25. Podizanje svesti javnosti

1. Najkasnije šest (6) meseci nakon stupanja na snagu ovog zakona Vlada se obavezuje da pokrene promotivnu kampanju i da izradi program za podizanje svesti javnosti u odnosu na ovaj zakon.

2. Obavezuju se sve institucije da na svojim internet stranicama objave podatke u vezi obaveštavanja građana o njihovim pravima koja mogu realizovati u nadležnim institucijama.

3. Svi javni organi na svojim internet stranicama objavljuju informaciju o mogućnosti podnošenja žalbe Narodnom advokatu u vezi diskriminacije, navodeći lične podatke za kontakt.

Član 26.
Donošenje podzakonskih akata

U cilju sprovođenja ovog zakona Vlada, na predlog Kancelarije za dobro upravljanje i Pravne kancelarije u okviru Kancelarije premijera, donosi podzakonska akta u roku od šest (6) meseci nakon stupanja na snagu ovog zakona.

Član 27.
Stavljanje van snage

1. Ovim zakonom se stavljaju van snage:

1.1. zakon br. 2004/3 protiv diskriminacije;

1.2. odredbe Uredbe UNMIK-a br. 2001/19 od 13. Septembra 2001. o izvršnom ogranku privremenih institucija samouprave na Kosovu, kojima se uređuje delatnost Savetodavne Kancelarije za dobro upravljanje, ljudska prava, jednake mogućnosti i rodna pitanja u okviru Kancelarije premijera Republike Kosova;

1.3. Administrativno uputstvo br. 8/2005 o opisu zadataka Jedinice za ljudska prava;

1.4. Administrativno uputstvo br. 04/2007 o jedinicama za ljudska prava u Vladi Kosova;

1.5. Administrativno uputstvo – MALS-a br. 08/2007 o osnivanju jedinice za ljudska prava u opštinama i

1.6. Administrativno uputstvo (AU) br. 04/2006 o sprovođenju Zakona protiv diskriminacije.

2. Svaka odredba koja je u suprotnosti sa načelom jednakog postupanja prema ovom zakonu se poništava.

Član 28.
Stupanje na snagu

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana od dana objavljivanja u Službenom listu Republike Kosova.

Zakon br. 05/L-021
28. maj 2015.

Predsednik Skupštine Republike Kosova

Kadri Veseli